

Redakta noto

ISAE-anoj bone scias, ke ISAE estas fondita en la jaro 1906. Tion jam klare diris prof. *Paul Neergaard* en sia antaŭparolo de “Sciencaj Studoj”, festlibro eldonita en 1956 okaze de la 50-jara ekzisto de nia Asocio. Sur kromfolio, kuŝanta en mia ekzemplero de *Scienca Revuo* Vol. 23, n-ro 1/2 (93/94), presita je la 25-a de aprilo 1972, mi nun trovis la sekvajn liniojn:

“*Scienca Revuo* aperadas, pli aŭ malpli regule, ekde la jaro 1949. Post unujara paŭzo en 1961, ĝian aperigadon transprenis (de la antaŭa, privata, eldonisto *J. Muusses* el Nederlando) la Internacia Scienca Asocio Esperantista mem. Redaktata kaj presata en Jugoslavio, ĝi maturiĝis sufiĉe por transiri ekde la Vol. 21 al 6 numeroj jare po minimume 32 paĝoj. Pli frue ol *Scienca Revuo*, en Esperanto aperadis kelkaj sciencaj periodaĵoj, el kiuj la plej menciindaj estas: Internacia Scienca Revuo (aperis jam ekde 1904), 8 grandformataj volumoj kun multe pli ol 4000 paĝoj), kaj *Bulteno de ISAE* (ekde la jaro 1926 ĝis la Dua Mondmilito). **ISAE mem estas fondita en 1906, en Ĝenevo, restarigata en 1922, kaj denove en 1947.**”

Scienca Revuo tiam aperis sub la lerta “ĉefa kaj respondeca redaktoro” (kaj samtempe prezidanto de ISAE) prof. d-ro *Božidar Popović*, helpe de vicprezidanto d-ro *Carl Stop-Bowitz* kaj ĝenerala sekretario d-ro *Josef Kavka* – nu, tiuj ISAE-gravuloj ja vere devis scii la faktojn. Kaj la supra teksto same klare kaj nerefuteble ornamas la kovrilpaĝojn de multaj SR-kajeroj. Mi kopias, dorsflanke de tiu ĉi kajero, faksimilon de la unua kajero de sinsekvo de ok volumoj de *Scienca Revuo* [nome ekde Vol. 21 (1970) (1) n-ro 81 ĝis Vol. 28 (1977) (6) n-ro 128] por ke ankaŭ novaj legantoj de *Scienca Revuo* sciu la fondojaron de ISAE.

La delegita reto de la hodiaŭa ISAE (pro la novalveno de delegitoj por Danlando, Hungario kaj Bulgario, kiujn ni kore bonvenigas) plialtiĝis al nuntempe 20 landaj delegitoj kaj perantoj de ISAE, kiuj aktivis por nia Asocio en siaj hejmlandoj. Tiu nombro tute ne malfavore kompariĝas kun la tiama delegita ISAE-reto en 1972 kun entute 26 Landaj Delegitoj.

Ni estas atingintaj la regulan aperon de 4 SR-kajeroj jare. Mia persona deziro por nia centa fondojubilea jaro 2006 dependas de la kunlaboro kaj entuziasmo de la ISAE-anoj mem: nome ne nur “iam estonte” – sed plejeble baldaŭ, eĉ nun! – plialtigi la aperigon de *Scienca Revuo* al 6 kajeroj jare. Ek al la laboro, karaj potencialaj aŭtoroj! Ĉu la eldono de ses sciencrevuaj kajeroj po 1 jarkolekto jam eblos por tiu ĉi jaro de nia centjariĝo?

Tio estus vere la plej bona kaj kuraĝiga omaĝo al centjara ekzistado!

Prof. d-ro Rüdiger Sachs, prezidanto de ISAE

La Romia Imperio kaj la prakristanismo ĝis la morto de Diokleciano (313 p.K.)

Gerhard KALKHOF

1. La antikva kulturo ĉirkaŭ Mediteraneo

Prefere la ekeston de la mediteranea kulturo determinas la kvazaŭaj luliloj de la homaro, Egiptio kaj Mezopotamio. Transdonante siajn valorojn al aliaj postsekvintaj popoloj, lokiĝintaj je la mediterana bordo, ili efikis certan civilizacian gradon, kiu egaligis ĉiujn tieajn sociajn strukturojn (ŝtatojn, civitojn, komercejojn) sub propra difino, nomata “mediteranea kultur-orbito”.

Certe tia unio, rigardata el la distanco de kelkmilo da jaroj, diferencigas laŭ la plej diversaj politikaĵoj, laŭ la plej malsamaj popoloj je devenoj, lingvoj – ties varioriceco ne limiĝas senfine – tamen ili ĉiuj kuniĝas per forta ligilo: nome la kredo kaj konfeso al ĉiela potenco, prezentata de la dioj, al kiuj ĉiuj popoloj donis nomojn laŭ siaj propraj lingvo kaj idearo.

Tia religia sinteno, determinata per la scienca nocio “politeismo”, enordigis la regantojn laŭ iliaj rilatoj al la dioj. Parte ili sentis sin kiel plenumantojn de la dia volo, parte ili rangiĝis proksime al la dioj, kvazaŭ sacerdotoj. Tiel ĉiu reganto resp. reĝo adoris sian hejman patronan dion. Ankaŭ urboj posedis tiuspecan dian patronon adorandan, al kiu oni devis oferi.

Ĝenerale ĉiu diaĵo bildiĝis en ŝtona statuo, posedis templojn kaj sacerdotojn observantajn oficojn kaj oferaĵojn, kiuj sterniĝis sur altaĵoj, ofte plenarte dekoraciitaj, ĝuste kiel ankaŭ temploj kovris sin per sublimaj skulptaĵoj kiel esprimo de alta kulturo.

Ekskluziviĝis el tiu plengloria dia panteono nur du popoloj: la persoj kaj la hebreoj, adorantaj unu solan Dion. En Persujo la profeto Zaratuŝtro, grekigita Zoroastro, iniciatis la doktrinon de la konflikto inter *Ahura Mazdao*, dio de lumo, kaj *Arimano*, reganto de la ĥaosa